

Driejaren beleidsplan

In dezelfde tijd als de start van het Jongerenhuis in 2000 is een nieuwe Vreemdelingenwet in werking getreden. Het onderstaande artikel geeft de ontwikkelingen van de asielpraktijk in onze nieuwe eeuw weer. Het is er voor de vluchtelingen niet beter uit gaan zien. Hun problemen zijn verergerd, hoewel het generaal pardon even een verlichting betekende.

Nationale ontwikkelingen¹

Als antwoord op de problemen in het nationale asielsysteem van de jaren negentig, treedt in april 2001 de Vreemdelingenwet 2000 in werking. Doel van deze wet is om de asielprocedure te versimpelen en de wachttijd te verkorten door procedurestappen weg te halen, zoals de bezwaarprocedure bij asielaanvragen. De versnelde procedure van 48 uur wordt de norm. De IND voert uit met een focus op beheersing van proces en logistiek. In de jaren 2002-2003 wordt tot 60 procent van de asielverzoeken in de versnelde procedure afgewezen. De mogelijkheid van hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt ingesteld om te zorgen voor de juiste mate van rechtsbescherming. Maar uiteindelijk is het de jurisprudentie van de Afdeling die leidt tot een steeds restrictievere toepassing van het asielrecht: ongedocumenteerdheid wordt de asielzoeker zwaar aangerekend en het voordeel van de twijfel wordt niet gegeven.

Het wordt steeds moeilijker om herhaalde aanvragen in te dienen. Daarnaast worden beleid en regelgeving telkens complexer en tot in detailniveau neergelegd in circulaire, die ook steeds weer wijzigen.

Het categoriale beschermingsbeleid dat groepen asielzoekers bescherming biedt op grond van de algemene veiligheidssituatie in het land van herkomst en dat bij de Vreemdelingenwet 2000 definitief in de wet is vastgelegd, wordt zeer terughoudend toegepast. Het driejarenbeleid is dan allang afgeschaft met het argument dat door de snellere asiel procedures van Vreemdelingenwet 2000. Er dus geen noodzaak meer is voor een dergelijk vangnetbeleid. De tijdelijkheid van asiel statussen wordt verlengd van drie naar vijf jaar. Het gevolg hiervan wordt vooral zichtbaar bij intrekking van vergunningen op basis van het categoriale beschermingsbeleid: vooral voor Irakese asielzoekers leidt dit tot een soort jojo-effect: dan weer wel en dan weer geen bescherming en een daarbij behorende vergunning.

Tegelijkertijd wordt ook aan 'de achterkant' het beleid hard uitgevoerd: opvangvoorzieningen worden beëindigd, mensen komen op straat zonder voorzieningen en belanden in detentie. Vreemdelingenbewaring ter fine van uitzetting wordt vaker en langer toegepast. Er komt een grotere focus op een effectief terugkeerbeleid, dat zelden effectief is vanwege de weerbarstige praktijk. Ondertussen worden vreemdelingen steeds vaker en langer in detentie gezet.

De nadruk op snelle beslissingen, het restrictieve beleid in combinatie met een terugtrekkende rechter maken het Nederlands asielsysteem, in ieder geval in de beeldvorming, tot een van de strengste in Europa. Maar niet alleen het systeem wordt stringenter, ook de toon van het politieke en publieke debat verhardt steeds meer. Vluchtelingenbescherming raakt vermengd met de algemene discussie over integratieproblematiek. Asiel wordt meer en meer een besmet woord en

¹ Uit "Jullie hebben de klok, wij hebben de tijd, 60 jaar vluchtelingenbescherming en de Nederlandse praktijk" van Roswitha Weiler en Myrthe Wijnkoop, senior beleidsmedewerkers bij Vluchtelingenwerk Nederland, 2011 Radboud Universiteit Nijmegen

'wegblijven' wordt het motto in plaats van 'welkom'. En dat terwijl de aantallen juist substantieel dalen: van bijna 53.000 in 1994 naar minder dan 14.000 in 2010.

(Mede) als gevolg van deze verharding in het debat over asielzoekers en vluchtelingen ontstaat een tegenbeweging. De maatschappelijke roep om een pardon voor een grote groep asielzoekers die al voor 2001 in Nederland was, wordt in de loop van de tijd steeds groter en luider. En waar de politiek eerder in 2001 een dergelijk idee afstemt en in 2004 slechts overgaat tot een kleinschalige regeling, gaat de meerderheid van de Tweede Kamer in december 2006 'om'. De pardonregeling die vervolgens in juni 2007 tot stand komt, wordt een succes: ruim 28.000 mensen krijgen een verblijfsvergunning. Naast het 'humanitaire' aspect van dit pardon, is er voor het kabinet Balkenende III nog een reden voor deze regeling, namelijk de hoop dat het wegnemen van al deze dossiers bij de IND de uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 zou bespoedigen en vergemakkelijken.

Op de Vreemdelingenwet 2000 en de uitvoeringspraktijk is in de loop van het vorige decennium veel kritiek geleverd. Ook de evaluatie door de Commissie Scheltema levert een kritisch beeld op: snelheid gaat voor zorgvuldigheid en de kwaliteit van beslissingen in de snelle AC procedure is onder de maat. Aansluitend op de pardonregeling doet het kabinet in juni 2008 een voorstel tot herziening van de asielprocedure, die uiteindelijk op 1 juli 2010 van start gaat. De herziening bevat zowel verbeteringen, zoals meer tijd voor voorbereiding door rechtsbijstand van Vluchtelingenwerk en aandacht voor medische aspecten, alsook verslechtingen: de achtdagenprocedure wordt verheven tot de algemene procedure en daarmee tot standaard.

Veel is echter ook onveranderd gebleven: het Dublinsysteem wordt gecontinueerd en asielzoekers worden nog altijd gedetineerd aan de grens." De asiel- en migratieparagraaf van de huidige regering belooft weinig goeds." De bewijslast voor asielzoekers wordt verzwaaard, het doen van herhaalde aanvragen wordt bemoeilijkt en de rechtsbescherming beperkt. Er wordt getornd aan de rechten van vluchtelingen, bijvoorbeeld om zich te herenigen met hun gezin. Hun toch al kwetsbare positie in de maatschappij wordt verder ondermijnd. De regering wenst zich weinig aan te trekken van EU-regelgeving maar zal uiteindelijk toch rekening moeten houden met de Europese rechter, die steeds belangrijker gaat worden in de toekomst, ook voor het nationale asiel- en integratiebeleid.

De bovenstaande publicatie van de Radboud Universiteit Nijmegen laat zien, dat het vluchtelingenprobleem voorlopig nog niet is opgelost.

Dientengevolge zullen particuliere instellingen om de vluchtelingen te helpen nog wel even nodig zijn.

We willen in de komende drie jaar de focus op drie onderwerpen leggen: het 'schakelen' tussen eigen kracht en hulp, de lerende organisatie en de bekendheid van de vluchteling in de stad.

1. Vluchteling: op eigen kracht, maar ook hulp van de ander

Net als tussen generalist en specialist moeten professionals ook kunnen schakelen tussen interveniëren en eigen kracht stimuleren. We weten dat 'vluchtelingen' goed geholpen zijn met het betrekken van hun eigen kracht en netwerk bij het zoeken naar oplossingen. Maar we weten ook dat er veel 'vluchtelingen' in problemen komen juist doordat het ze aan eigen kracht en een netwerk ontbreekt. Daarom moeten professionals schakelen. Tussen 'op je

*handen zitten', 'naast iemand staan' en 'voor iemand z'n problemen oplossen.'*²

Hoe 'schakelt' het Jongerenhuis? Het gebeurt in de cursus Talentsupport (bijlage 1). Hier leren we de vluchteling leren wat zijn eigen competenties zijn. Het gebeurt in het omgaan met elkaar van studenten en vluchtelingen in het Jongerenhuis. Daar is nabijheid bij elkaar, maar ook afstand om zelf de koe bij de horens te kunnen vatten. Ook de coaching door professionals en vrijwilligers is een voorbeeld (bijlage 2).

In de komende drie jaar zetten we het 'schakelen' in het voetlicht.

2. Jongerenhuis als lerende organisatie

Ontwikkel een lerende organisatie

a. Gebruik de uitvoering als landingsbaan

b. Focus op onverwachte effecten en preventie

d. Ga uit van leren en ontwikkelen in plaats van lef en doorzettingsmacht

e. Geen blauwdrukken maar kleine stappen (omarm dynamiek)

*f. Ontwikkel een lerende organisatie in plaats van een productieorganisatie*³

Al van het begin heeft de alledaagse praktijk van het Jongerenhuis aangegeven hoe verder te gaan. We willen leren van de alledaagse ervaring en willen niet alleen uitgaan van nieuwe ideeën. Zo zullen we doen we in de drie jaren die komen.

3. PR: bekendheid van de vluchteling in Eindhoven

De vluchteling is niet gekend in de maatschappij en is daardoor gehandicapped. In de komende drie jaar willen we de jonge vluchteling meer bekendheid geven. Voorbeelden van PR: programma's op scholen, Vreemdland Festival, kranten en omroep.

We zien de afgelopen twee jaar als een voorzet voor de komende drie jaar. Nu is het tijd om uit te werken wat in de afgelopen tijd is gegroeid door:

- *Dienstverband van de jongerencoördinator sinds 2013*
- *Vreemdland Festival in 2013*
- *Talentsupport eind 2013*

Het derde Jongerenhuis (start 2016) met extra ruimte voor ontvangst van externe vluchtelingen en studenten moet verdere uitgroei mogelijk maken zonder hangplek voor jongeren te worden.

Acties en werkzaamheden 2014

- *Jongerenraad opzetten en starten*
- *Vanaf september 2014 nieuwe cursus Talentsupport*
- *Start cursus Sociale Weerbaarheid*
- *Tweede Vreemdland Festival voorbereiden*
- *PR: film maken voor plaatselijk of landelijk TV station*
- *Tweemaal per week cursus Nederlandse taal*

² "De praktijk als landingsbaan", uitgegeven door ministerie BZK en VWS, mei 2013, blz37
In bovenstaande tekst is 'huishoudens' vervangen door 'vluchtelingen'

³ "De praktijk als landingsbaan", uitgegeven door ministerie BZK en VWS, mei 2013, blz74

- Begeleiden interne vluchtelingen
- Sport activiteiten, Kennedy mars
- Voorbereiden koop derde huis, sponsoring starten
- Sponsoring Jongerenwerker uitwerken

Acties en werkzaamheden 2015

- *Start Huiskamer voor externe vluchtelingen*
- *Vreemdland Festival organiseren*
- *Versterken Bestuur van de Stichting en oprichten Raad van Toezicht*
- Verder uitbouwen van Jongerenraad
- Verder uitbouwen van de vijf projecten: Cursus Talentsupport, Cursus Nederlandse Taal, Participatie in Eindhoven door vluchtelingen “Met vluchtelingen de stad in”, Ondersteuning activiteiten Jongerenhuis, Drie cursussen Talentsupport, Cursussen Sociale Weerbaarheid
- Begeleiden interne vluchtelingen
- Voorbereiden koop derde huis, inrichting en organisatie
- Verdere sponsoracties

Acties en werkzaamheden 2016

- *Koop derde huis, inrichting en organisatie*
- Verder uitbouwen van Jongerenraad
- Verder uitbouwen van de vijf projecten: Cursus Talentsupport, Cursus Nederlandse Taal, Participatie in Eindhoven door vluchtelingen “Met vluchtelingen de stad in”, Ondersteuning activiteiten Jongerenhuis, Drie cursussen Talentsupport, Cursussen Sociale Weerbaarheid
- Begeleiden interne vluchtelingen
- Vreemdland Festival organiseren
- Verdere sponsoracties
- Start derde huis

Acties en werkzaamheden 2017

- Verder uitbouwen van Jongerenraad
- Verder uitbouwen van de vijf projecten: Cursus Talentsupport, Cursus Nederlandse Taal, Participatie in Eindhoven door vluchtelingen “Met vluchtelingen de stad in”, Ondersteuning activiteiten Jongerenhuis, Drie cursussen Talentsupport, Cursussen Sociale Weerbaarheid
- Begeleiden interne vluchtelingen
- Verdere acties in derde huis
- Vreemdland Festival organiseren
- Verdere sponsoracties
- Stichting wordt zelfdragend, omdat Initiator verhuist en Jongerenhuis verlaat.